

Шановні слухачі курсу

«Поховальний обряд населення Західної України в ранньозалізному віці»!

У зв'язку із потребою дистанційного навчання під час карантину, пропонується перелік лекційних тем та необхідні довідкові матеріали для підготовки до іспиту.

Тема 1. Вступ до дисципліни. Поховальні пам'ятки як археологічне джерело.

Поняття «Поховальні пам'ятки». Предмет, мета та завдання курсу. Місце курсу у хронологічній схемі історії України. Особливості джерельної бази. Загальна характеристика історіографічного доробку. Перспективні напрями наукових досліджень археології ранньозалізного часу.

Тема 2. Особливості розвитку поховального обряду населення висоцької та лужицької культур.

Історія дослідження поховальних пам'яток висоцької та лужицької культур. Територія поширення. Особливості вірувань та поховального обряду висоцької культури. Особливості вірувань та поховального обряду лужицької культури. Поховальні пам'ятки. Супровідний матеріал. Еволюція похоронної обрядовості. Історична доля висоцької та лужицької культур.

Тема 3. Особливості поховальних пам'яток носіїв культур гава-голігради та непоротівської групи чорноліської культури.

Історія дослідження поховальних пам'яток перед скіфського часу Середнього Подністров'я. Територія поширення. Особливості вірувань та поховального обряду племен гава-голіградської та непоротівської групи чорноліської культур. Поховальні пам'ятки та супровідний матеріал. Еволюція похоронної обрядовості. Історична доля племен культури гава-голігради та непоротівської групи.

Тема 4. Особливості духовної культури та поховальна обрядовість носіїв поморської культури.

Особливості етнокультурного розвитку населення України в латенський час. Історія дослідження поховальних пам'яток поморської культури. Територія поширення. Поховальний обряд та його еволюція. Поховальні пам'ятки та супровідний матеріал. Історична доля поморської культури.

Тема 5. Прип'ятський локальний варіант зарубинецької культури і його поховальні пам'ятки

Зарубинецька культура та її локальні варіанти. Територія поширення. Історія дослідження могильників. Особливості поховальної обрядовості.

Поховальні пам'ятки. Супровідний матеріал. Сарматські впливи на поховальну обрядовість зарубинецької культури Середнього Подніпров'я. Локальні риси поховального обряду. Історична доля зарубинецької культури.

Тема 6. Вірування та поховальні звичаї населення пшеворської культури Верхнього Подністер'я і Західної Волині.

Історія дослідження поховальних пам'яток пшеворської культури. Територія поширення. Особливості поховальної обрядовості. Поховальні пам'ятки і супровідний матеріал. Поховальні традиції пшеворців на території Верхнього Подністер'я і Західного Бугу. Предмети озброєння в поховальних пам'ятках пшеворської культури. Ритуал псування зброї. Впливи на поховальну обрядовість племен липицької культури. Історична доля пшеворської культури.

Тема 7. Вірування та поховальний обряд гето-дакійських племен на території України

Липицька культура в Середньому та Верхньому Подністров'ї. Історія дослідження поховальних пам'яток. Особливості вірувань та поховальної обрядовості. Могильники та окремі поховання. Супровідний матеріал. Впливи на суміжні племена пшеворської культури. Історична доля.

Тема 8. Особливості духовної культури і поховальна обрядовість носіїв вельбарської культури

Вельбарська культура на території України. Йордан про звичаї та вірування готів. Історія дослідження могильників та одиночних поховань вельбарської культури. Особливості поховальної обрядовості вельбарської культури. Пам'ятки та супровідний матеріал. Еволюція поховальних традицій готських племен. Вплив аріанської ересі на вірування готів. Історична доля вельбарської культури.

Тема 9. Еволюція поховальної обрядовості в період пізньоримського часу (культури черняхівська та карпатських курганів)

Пізньоримський час в археології України. Проблема черняхівської культури в археології. Історія дослідження поховальних пам'яток. Могильники та супровідний матеріал. Вірування та локально-етнічні особливості похоронної обрядовості. Історична доля. Культура карпатських курганів на території Українського Прикарпаття. Історія дослідження. Особливості поховальної обрядовості. Пам'ятки та супровідний матеріал. Історична доля племен карпатських курганів.

На самостійне вивчення винесені теми № 7-9

Література до тем:

- Авдусин Д.А. Основы археологии. – Москва, 1989.
- Авдусин Д.А. Полевая археология СССР. – Москва, 1980.
- Археологія України. Курс лекцій за редакцією Л.Л. Зілазняка. – Київ, 2005.
- Бунятян К.П. Давнє населення України. – Київ, 1999.
- Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України. – Київ, 1994; –Тернопіль 2004.
- Шовкопляс І.Г. Основи археології. – Київ, 1973.
- Чмихов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І.Т. Археологія та давня історія України. – Київ, 1992.
- Археологія Прикарпаття, Волини й Закарпаття (энеолит, бронза и раннее железо). – Киев, 1990.
- Археологія Прикарпаття, Волини и Закарпаття (раннеславянский и древнерусский периоды). – Киев, 1990.
- Археологія Української ССР: В 3-х т. – Киев, 1984-1986.
- Археологія Української РСР: У 3-х т. – Київ, 1971-1975.
- Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат: археологія та антропологія. – Львів, 1999.
- Етнокультурная карта территории Украинской ССР в I тыс. н. э. – Киев, 1985.
- Населення Прикарпаття і Волині за доби розкладу первіснообщинного ладу та в давньоруський час. –Київ, 1976. –С.48-93.
- Бандрівський М. Скринькові поховання висоцької культури в межиріччі Збруча і Стрипи / Микола Бандрівський. — Львів, 1994.
- Бандрівський М. Могильник у Петрикові біля Тернополя в контексті поховального обряду висоцької культури. –Львів, 2002.
- Баран В.Д., Баран Я.В. Історичні витоки українського народу. –Київ, 2005.
- Вакуленко Л.В. Пам'ятки підгір'я Українських Карпат першої половини I тисячоліття н.е. –Київ, 1977.
- Винокур І.С. Історія та культура черняхівських племен. –Київ, 1972.
- Козак Д. Н. Пшеворська культура у верхньому Подністров'ї і Західному Побужжі. – К., 1984.
- Козак Д.Н. Етнокультурна історія Волині (I ст. до н.е. – IV ст. н.е.). –Київ, 1992.
- Крушельницька Л. Чорноліська культура Середнього Придністров'я. – Львів, 1998.
- Крушельницька Л.І. Взаємозв'язки населення Прикарпаття і Волині з племенами Східної і Центральної Європи. –Київ, 1985.
- Крушельницька Л.І. Північне Прикарпаття і Західна Волинь за доби раннього заліза. –Київ, 1976.

Пам'ятки гальштатського періоду в межиріччі Вісли, Дністра і Прип'яті. – Київ, 1993.

Пастернак Я. Археологія України. –Торонто, 1964

Цигилик В. М. Населення Верхнього Подністров'я перших століть нашої ери: (Племена липицької культури). – Київ, 1975.

На основі указаних тем в кінці семестру буде проведена підсумкова контрольна робота.

Контакти для консультації: ел. пошта: Onyshchuk@ukr.net;
Yaroslav.Onyshchuk@lnu.edu.ua, Viber, Messenger.